

Verksamhetsberättelse för Diabetesfonden

– Stiftelsen Svenska Diabetesförbundets Forskningsfond 2020

Om oss

Stiftelsen Svenska Diabetesförbundets Forskningsfond, Diabetesfonden, stödjer forskning kring alla typer av diabetes för att hitta orsaker till och botemedel mot sjukdomen. Vi ökar även kunskapen kring diabetes och verkar för ett långt och friskt liv för de som lever med sjukdomen. Vårt uppdrag handlar om att dela ut forskningsanslag till alla varianter och aspekter av diabetes så länge forskningen bedöms hålla högsta vetenskapliga kvalitet.

Vår övertygelse är att det är viktigt att stödja alla diabetesrelaterade sjukdomar. Många av forskningsområdena kring diabetes har liknande vetenskapliga frågeställningar när det kommer till ämnesomsättning, nutrition, livsstilsfrågor, prevention, samt vårdvetenskap och omvårdnad. Forskning på dessa områden bidrar till framgångar som är till nytta för samtliga diabetessjukdomar, därför arbetar Diabetesfonden för att stödja forskning kring alla former av diabetes.

Tack vare våra givare kan vi årligen dela ut miljoner till svensk diabetesforskning. Ett vetenskapligt råd bestående av ledande diabetesforskare bedömer de forskningsansökningar som kommer in och lämnar därefter förslag till styrelsen. Detta för att säkerställa att de gåvor vi får in hamnar där de gör störst skillnad för diabetessjuka.

Forskningen har gjort så att människor med diabetes lever längre än tidigare, men ännu drabbas många av komplikationer och en förkortad livslängd. Mer resurser behövs för att minska komplikationer, förbättra behandlingar och i framtiden hitta botemedel mot diabetes. Din hjälp behövs för att nå dessa framsteg.

Händelser 2020

Anslag till diabetesforskningen

2020 var onekligen ett speciellt år. Pandemin gjorde att dels att det blev svårt att genomföra fysiska insamlingsaktiviteter, men öppnade också nya möjligheter inom det digitala landskapet. Den oro som initialt under verksamhetsåret påverkade aktiemarknaden och ledde till ett försiktigt anslagsbeslut, kunde senare under året kompletteras med ett ökat anslag till forskning och kunskapshöjande insatser, till följd av att börsen återhämtade sig snabbare än väntat. Även insamling till Diabetesfonden från allmänhet och organisationer har under året varit jämn och positiv.

Anslag till diabetesforskningen

Diabetesfonden tog under året beslut om att utlysa 20,5 miljoner kronor i forskningsanslag till diabetesforskningen. Dessutom utlystes anslag till kunskapsspridningsinsatser inom ramen för ett särskilt treårigt projekt tillsammans med Diabetesförbundet om 6 miljoner kronor.

Diabetesfonden i siffror

- 20,5 miljoner kronor till viktiga diabetesrelaterade forskningsprojekt.
- Det totala antalet gåvor till Diabetesfonden var 38 343 stycken.
- Den 31 december 2020 hade Diabetesfonden 1 478 månadsgivare med autogiro och 274 via sms.
- Diabetesfonden har tagit emot 12 780 minnesgåvor vilket motsvarar 1 065 gåvor per månad.
- Diabetesfonden har tagit emot 12 gåvor på 25 000 kronor eller mer (varav sex gåvor över 100 000 kr).
- Diabetesfonden sålde 24 Företagspaket för 2020, varav dessa företag köpte paketet värt 25 000 kronor: CA Fastigheter AB, Ohmegi Elektro AB, SU Maskinservice AB, STHLM URBAN ADVISORS AB

Forskning

Fördelningen av anslag ser olika ut från år till år, då Diabetesfondens vetenskapliga råd bedömer forskningsprojekten utifrån vetenskaplig kvalitet och inte forskningsområde. De ansökningar, oavsett diabetesområde, med högst kvalitet är de ansökningar som beviljas forskningsanslag. Det är kvaliteten som är den avgörande faktorn, det är den som vi kan bedöma och kategorisera – vi kan däremot inte säga att något forskningsområde är viktigare än något annat – alla områden är viktiga.

Ett vetenskapligt råd bestående av tio av Sveriges ledande diabetesspecialister bedömer varje år de ansökningar som kommer in och lämnar en rekommendation till styrelsen som beslutar om anslag.

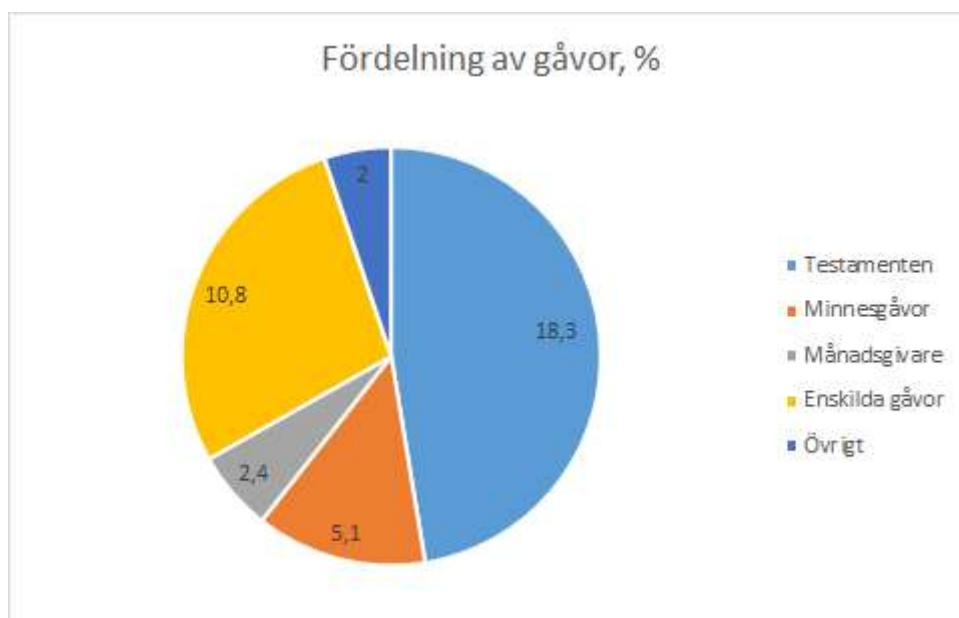
För år 2020 beslutade styrelsen att dela ut 4,71 miljoner till 12 forskningsprojekt med fokus på typ 1-diabetes, 11,76 miljoner till 34 forskningsprojekt med fokus på typ 2-diabetes samt 4,03 miljoner till 10 projekt med fokus på både typ 1 och typ 2-diabetes.

Ekonomi

Diabetesfonden delar ut forskningsanslag med hjälp av gåvor, testamenten och avkastning från det egna kapitalet. I enlighet med reglerna för 90-konto ser vi till att minst 75 % av insamlade medel går till ändamålet och vi strävar efter att hålla nere våra kostnader så mycket som möjligt – för att maximera anslagen till forskningen. Dock har vi som alla organisationer utgifter i form av exempelvis lokalhyra, löner och materialkostnad. Under 2020 uppgick intäkter tillgängliga ändamålet till 46 miljoner kronor varav insamlings- och administrationskostnader uppgick till 5,9 miljoner kronor (13 %).

Under 2020 har fördelningen av olika gåvoslag sett ut på följande sätt:

Effektrapport

Diabetesfondens arbete och vision

Diabetesfonden är en stiftelse som varje år delar ut anslag till diabetesforskning, samtidigt som vi sprider kunskap och förståelse för diabetes och problemen som sjukdomen medför.

Runt om i världen beräknas 463 miljoner vuxna människor leva med diabetes. En siffra som stiger i rasande takt då Internationella Diabetesfederationen (IDF) beräknar att 700 miljoner människor kommer leva med diabetes år 2045. Diabetes är en utbredd och omfattande folksjukdom. I Sverige lever över en halv miljon människor med diabetes och vi räknar med att fler än 150 000 personer lever med sjukdomen utan att veta om det. Diabetes är en ständigt aktuell fråga för både drabbade och de som ligger i riskgruppen. Bara diabetes typ 2 beräknades redan 2014 kosta vården 11,6 miljarder om året, vilket innebär höga krav på vården som behöver kunna hantera och behandla, inte bara diabetes, utan också alla de följsjukdomar som följer med sjukdomen. Förutom risken att

drabbas av hjärt-kärlsjukdomar så är ögon-, fot-, njur-, och nervskador vanliga och kostsamma komplikationer för personer med diabetes

Forskningen går emellertid framåt. Tittar vi på framstegen på 1900-talet så kan vi se hur forskningen har bidragit till att den återstående livslängden i Sverige har ökat från ett år till 57 år, för en person som drabbats av diabetes i 10-årsåldern (enligt statistik från 2010). På Diabetesfonden ser vi att vi har ett viktigt arbete framför oss – vi vill se en framtid utan diabetes. För att komma dit behövs mer resurser till forskningen. Forskning som förhoppningsvis kan ge oss svar på varför vissa drabbas och för att i slutändan också hitta ett botemedel.

Tack vare de resurser som kommer in kan vi stödja svensk diabetesforskning med miljonbelopp varje år och på så sätt kan vi lösa gåtan kring diabetes.

Vår strategi

För att lösa diabetesgåtan anser vi att det är diabetesforskare som är de som är bäst lämpade att stödja för att uppnå vår vision, och därigenom eliminera orsakerna till diabetes. Idag delar vi ut stöd till alla typer av och områden rörande diabetes – eftersom vi ser att forskningsresultat på ett visst område också gynnar andra områden.

För att kunna dela ut pengar till forskning bedriver Diabetesfonden insamling. För att lyckas med insamlingsarbetet krävs aktuell och relevant informationsspridning för att upplysa om diabetessjukdomarna och konsekvenserna kring sjukdomen – genom att engagera givare i diabetesfrågor får vi fler som vill stödja forskningen. Utöver insamling har Diabetesfonden kapital som förvaltas för att ge avkastning. Resurserna från insamling och kapitalförvaltning fördelas främst till att stödja diabetesforskningen, medan en mindre del går till upplysningsverksamhet, och till insamlingsverksamheten för att säkra nya forskningsanslag, verksamhetsutveckling, och administration. Ambitionen är att öka den del av ändamålet som avsätts till kunskapsspridning, där Diabetesfondens styrelse i slutet av 2020 fattade beslutet om ett särskilt anslag just för denna ändamålssatsning som delas ut under 2021.

Kompetens och kapacitet

Diabetesfondens styrelse utser ledamöter till det vetenskapliga rådet som bedömer de forskningsansökningar som lämnats in och föreslår vilka forskningsprojekt som ska beviljas. Det vetenskapliga rådet består idag av tio av Sveriges ledande diabetesspecialister. Det vetenskapliga rådet ska vara tvärdisciplinärt sammansatt och omfatta sådan kompetens som är avgörande för att kunna bedöma ansökningar inom de olika områden som rådet har att bedöma. Samtliga ledamöter ska ha egen forskningserfarenhet och rådet i sin helhet ska innefatta klinisk erfarenhet inom diabetesområdet. Rådets ordförande och vice ordförande ska representera forskning inom tema "Eliminera orsakerna till diabetes" respektive "Eliminera konsekvenserna av diabetes".

Inom styrelsen finns förutom diabeteskompetens även kompetens inom bl.a, forskning, juridik marknadsföring och kapitalförvaltning.

Diabetesfondens styrelse beslutar om verksamheten och har under 2020 haft sju sammanträden i olika former. Under året har de fått rapporter kring insamling, administration och ekonomi. Utifrån dessa har det funnits möjlighet att utvärdera hur verksamhetsplanen följts och målen uppnåtts.

För att förbättra arbetet med effektmätning och uppföljning arbetar Diabetesfonden enligt en målstyrningsmodell som bygger på en verksamhetsplan med översiktliga mål för verksamhetsåret.

Verksamhetsplanen specificerar aktiviteternas syfte och mål för att vi ska kunna följa upp och utvärdera våra insatser.

Diabetesfondens framsteg och effekter

Vi har satt upp tre långsiktiga fokusområden som ska hjälpa oss att arbeta i linje med vår vision – mot en framtid utan diabetes.

Ett längre och friskare liv för personer med diabetes - Vi följer utvecklingen av sjukdomens konsekvenser och kan exempelvis se att komplikationer hos diabetespatienter minskar ju tidigare sjukdomen upptäcks. Detta belyser vikten av att öka medvetenheten om diabetes och tecken på insjuknande, samt risker och förebyggande av typ 2-diabetes.

Forskningen för att hitta orsakerna till och ett botemedel mot diabetes - Under 2020 delades 25 miljoner ut (anslagsbeslut 2019) till 65 forskningsprojekt, varav 35 nya med tydlig diabetesrelevans, där syftet är att upptäcka orsakerna, bota, eller förbättra livet för diabetessjuka.

Ökad kunskap om diabetes och sjukdomens konsekvenser - Genom insamlings- och informationskampanjer sprider vi kontinuerligt information om diabetes och dess konsekvenser för att öka kunskapen om sjukdomen och för att få in pengar till forskningen.

Under hösten 2020 intensifierades Diabeteskampen, det insamlingsinitiativ som har som syfte att sprida kunskap och samla in bidrag. Temat för 2020 års Diabeteskamp var rörelse i såväl fysisk mening som i förenad rörelse i kampen mot diabetes. Som en del av Diabeteskampen togs en bilaga om diabetes fram tillsammans med Aftonbladet och tidningen Allt om Diabetes. En gemensam satsning mellan Diabetesfonden och Diabetesförbundet. Bilagan trycktes i 130 000 exemplar och distribuerades den 12 november i Aftonbladet. En redaktionell produkt fri från annonser, men med egenannonser bland annat Ge en gåva. Under samma vecka skrevs 5 artiklar i huvudtidningen, varav den 14 november på Världsdabetesdagen en positiv forskningsnyhet. Alla artiklar var märkta med en symbol som visade att Aftonbladet stöttar Diabeteskampen.

Diabetesfonden är medfinansiär till informationsbroschyrerna; "Fina fötter - förebyggande fotvård", "Låt dig inspireras! Vad äter vi som är vuxna och har diabetes?", "Hantera vardagen med typ 2-diabetes – Egenvård och praktiska tips", "Amning och typ 1 diabetes" och tidningen Bamse. Dessa publikationer har under året funnits att beställa i Diabetesförbundets webbutik samt delats ut i publika sammanhang för att öka kunskapen om diabetes. Under 2020 togs även flera informationsblad om typ 2 fram på olika språk samt på lätt svenska som också finns på hemsidan och i butiken. Riktade satsningar på olika målgrupper har också gjorts för att sprida bladen.

Diabetesfondens effekter kan mätas i framsteg hos de forskare som beviljas anslag. Alla ansökningar behandlas av Diabetesfondens vetenskapliga råd och deras uppgift är att föreslå de forskningsprojekt som är mest vetenskapligt lovande, som har störst kapacitet och som förväntas ge störst effekt. Nedan beskrivs ett av de projekt som vi stödjer.

Årets nya forskningsprojekt

Diabetesfonden har 2020, gällande verksamhetsår 2021, beviljat anslag om 20,5 miljoner kronor till 24 nya anslag som totalt delar på 8 460 000 kr, samt 32 stycken rekommenderade anslag som totalt delar på 12 040 000 kr. Här följer en kort presentation av de forskare och deras nya projekt som Diabetesfonden stödjer:

Lars B. Dahlin

Den diabetiska nerven - degeneration, överlevnad och regeneration i perifera nervsystemet vid nervsjukdom och efter nervskador vid diabetes.

Beatrice Kennedy

Hjärtkärthälsa och psykiska hälsa samt socioekonomiska konsekvenser för föräldrar till barn med typ 1 diabetes.

Stellan Sandler

Betydelsen av interleukin-35 vid utvecklingen av typ 1 Diabetes.

Peter Nilsson

Kan genetiska faktorer associerade med typ 2 diabetes och hyperglykemi förutsäga risken för att insjukna i demens vid lång uppföljning av en medelålders befolkning?

Karin Lindkvist

Imidazolepropionate- en nupptäckt länk mellan magtarmkanalens mikrobiota och insulinresistens.

Ulf Smith

Cellers åldrande orsakar insulinresistens och typ 2 diabetes.

Sebastian Barg

Hur samarbetar Langerhanska öceller med varandra?

Karin Stenkula

Lipiddroppsbildning och mekanosensing; nyckelfaktorer som reglerar fettcellens funktion och insulin respons.

Ola Hansson

Kan naturens eget experiment hjälpa oss att hitta ett nytt läkemedel mot diabetes?

Per-Ola Carlsson

Behandla och förhindra typ 1 diabetes med mesenkymala stromaceller.

Nils-Göran Larsson

Inhibition of mitochondrial function in mice improves dietinduced insulin resistance and type 2 diabetes.

Stefano Romeo

Understanding the basis of fatty liver diseaseinduced insulin resistance.

Anna Lindholm Olinder

Personcentrerad vård till barn och unga med diabetes och deras familjer.

Charlotte Ling

Kan våra epigenetiska resultat användas för prognos och behandling av diabetes patienter?

Johanna Lanner

Komplex I i mitokondrien kan användas för att förbättra glukosmetabolismen och muskelfunktionen vid typ 2 diabetes.

Nils Welsh

Adenosin och inosin, två molekyler som är väldigt lika men har ändå motsatta effekter på beta-cellens död.

Carina Sparud Lundin

Utvärdering av överföringsprogram till vuxensjukvård för ungdomar med typ 1 diabetes: STEPSTONES-DIAB.

Tommy Olsson

Lungkomplikationer vid typ 2 diabetes.

Åke Lernmark

Dissektion av gen-omgivningsfaktorers samverkan vid autoimmun (typ 1) diabetesetiologi.

Åsa Hörnsten

DIGEST-Digital support för sjukdomsintegration, egenvård samt tillfredsställande övergång från barn- till vuxenvård för unga personer med typ 1 diabetes och deras familjer.

Andreas Stomby

Bra liv med diabetes typ 2 - ett digitalt verktyg som sätter patienten i centrum.

Malin Flodström Tullberg

Hur kan ett vanligt förkylningsvirus orsaka typ-1 diabetes?

Giovanni Solinas

Behandling av fetma-driven diabetes med PI3K-hämmare.

Lena Jutterström

Patienter och sjukvårdspersonals syn på risk för hjärtkärlsjukdom vid typ 2 diabetes.